

NOVA NARAVNOGEOGRAFSKA ČLENITEV SLOVENIJE NA 47 POKRAJIN

Jurij Senegačnik*, Darko Ogrin**, Igor Žiberna***

Povzetek

V prvem delu prispevka je predstavljena problematika naravnogeografske členitve Slovenije in najpomembnejše dosedanje naravnogeografske členitve, v drugem delu pa je predstavljena nova naravnogeografska členitev naše države na 47 pokrajin. Gre za nadgradnjo členitve iz leta 2004, za katero je bilo ob kurikularni prenovi leta 2008 dogovorjeno, da se bo uporabljala za potrebe pouka geografije. Največ pozornosti v prispevku je namenjeno metodologiji dela pri novi členitvi ter pregledu posameznih pokrajin z inventarizacijo pokrajinskih enot in podenot. Med njimi so bile ugotovljene tudi takšne, ki po svojih geomorfoloških, fiziognomskih in drugih značilnostih predstavljajo neke vrste izjeme oz. tujke.

Ključne besede: naravnogeografska členitev Slovenije, regionalizacija, pokrajina, geografija Slovenije

NEW PHYSICAL GEOGRAPHICAL DIVISION OF SLOVENIA INTO 47 REGIONS

Abstract

In the first part of the article problems of physical geographical division of Slovenia and the most important so far existing physical geographical divisions are presented. In the second part a new physical geographical division of our country in 47 regions is presented. This is a continuation of the division from the year 2004 which was agreed in the time of the curricular reform in 2008 that will be used for the teaching of geography. Most attention in this article is intended to the methodology of the new division and to the survey of individual regions with the inventory of regional units and subunits. Among them were also identified such that their geomorphological, physiognomic, and other characteristics represent a kind of „exception“ or „foreign body

Key words: physical geographical division of Slovenia, regionalisation, region, geography of Slovenia

Uvod

Problematika členitve (regionalizacije) Slovenije – tako naravnogeografske kot družbenogeografske – je ena od tistih stalnic v slovenski znanstveni in šolski geografiji, ki ni in zaradi narave problema v bistvu tudi

* Jurij Senegačnik je urednik na založbi Modrijan v Ljubljani ter docent na Oddelku za geografijo Univerze na Primorskem.
jure@modrijan.si

** Darko Ogrin je izredni profesor na Oddelku za geografijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani.
darko.ogrinc@ff.uni-lj.si

*** Igor Žiberna je docent na Oddelku za geografijo Filozofske fakultete Univerze v Mariboru.
igor.ziberna@uni-mb.si

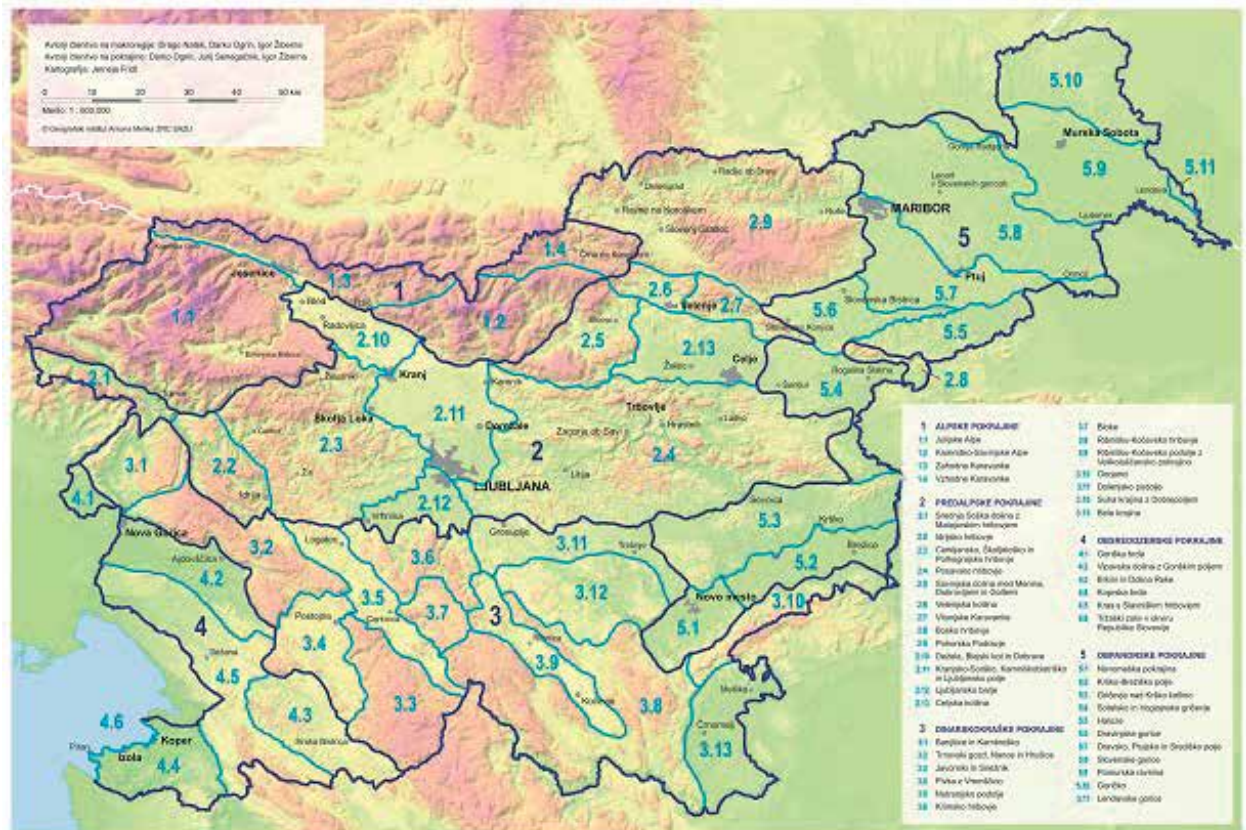
nikoli ne bo mogla biti dokončno razrešena. Ne glede na to se že desetletja vrstijo prizadevanja, da bi ta problem skušali vsaj razreševati – če že ne razrešiti – čim bolj v skladu s teoretskim razvojem stroke na eni in potrebami aplikacije v znanstveni in šolski praksi na drugi strani. Naš prispevek se osredotoča le na problematiko naravnogeografske členitve Slovenije, saj se pouk geografije Slovenije že po tradiciji naslanja na naravno in ne na družbeno členitev našega ozemlja. Pri tem pa moramo izpostaviti, da se vse dosedanje naravne členitve, vključno s to, ki je predmet našega prispevka, do neke mere naslanjajo tudi na družbene dejavnike, še posebej na tiste, ki so tesno odvisni od naravnih razmer (npr. raba tal, tip poselitve idr.).

Naša šolska geografija se je glede vprašanja naravnogeografske členitve Slovenije pri pouku geografije na prelomu tisočletja znašla v neke vrste pat poziciji. V gimnazijski, kasneje pa tudi v osnovnošolski rabi se je za dolga leta uveljavila Gamsova členitev Slovenije (Gams, 1983), ob kateri se je po več letih uporabe sprožalo čedalje več pomislov, vendar stroka enostavno ni bila zmožna ponuditi drugačne, za šolsko rabo sprejemljivejše alternative. Neke vrste prelom na tem področju je pomenil izid dela Teorija in praksa regionalizacije Slovenije (Drozg, ur., 2004). V njej so trije od avtorjev, in sicer Žiberna, Natek in Ogrin in (2004), objavili tudi novo naravnogeografsko členitev za potrebe pouka geografije v osnovni šoli, ki je povsem jasno opredelila pet makroregij (velikih naravnogeografskih enot), ne pa tudi posameznih pokrajin znotraj njih. Ker je bilo ob kurikularni prenovi šolstva leta 2008 med šolskimi geografi dogovorjeno, da se v osnovni šoli v prihodnje uporablja ta členitev, se je kmalu znašla v osnovnošolskih učbenikih (Verdev, 2011 in Senegačnik, 2012). Senegačnik (2010 a) jo je prvi uporabil tudi v gimnazijskem učbeniku o Sloveniji. Ob pripravi tega učbenika in njegovi uporabi v praksi pa se je izkazala jasna potreba, da je treba narediti še nadgradnjo te členitve. To pomeni, da je treba – vsaj za gimnazijsko rabo – doreči imena nekaterih pokrajin in na zemljevidu Slovenije potegniti jasne meje tudi med pokrajinami, in ne le med makroregijami (Senegačnik, 2010 b). To nadgradnjo so opravili avtorji tega prispevka leta 2012, ko se je pripravljala izid monografije Slovenija in njene pokrajine (Senegačnik, 2012 b). V tej monografiji smo Slovenijo razdelili na 47 pokrajin. Namen našega prispevka pa ni le podrobnejša predstavitev te nadgrajene naravne členitve Slovenije, ampak tudi inventarizacija, katere pokrajinske enote (in podenote) spadajo v okvir posamezne pokrajine. Pri delu smo uporabili deskriptivno in primerjalno metodo, podrobnejša metodologija pa je razložena v posebnem razdelku.

Problemi naravne členitve Slovenije v dosednji literaturi s področja znanstvene in šolske geografije

V obdobju od druge svetovne vojne do danes so vidnejši slovenski geografi pripravili vrsto naravnogeografskih členitev Slovenije. Med najpomembnejša spadajo dela, ki so jih pripravili Melik (1954, 1957, 1959, 1960), Ilešič (1958), Gams (1983), Gams in sodelavci (1995), sodelavci Geografskega inštituta Antona Melika (GIAM) pri ZRC SAZU v knjigi Slovenija – pokrajine in ljudje (Orožen Adamič in Perko, ur., 1998), Plut (1999) in Natek (1994, 2002). Kar nekaj je bilo tudi del, ki so skušala ovrednotiti te členitve z vidika znanstvene ustreznosti in metodologije ali pa so se ukvarjala s teorijo regionalizacije (Gams, 1984, 2008, Kladnik, 1996, Orožen Adamič, Perko in Kladnik 1995, Orožen Adamič in Perko, 1998, Natek, 1998). Najpomembnejši prispevek na tem področju je pripravil

Kladnik (1996). Kar nekaj je bilo tudi prispevkov, ki so skušali ovrednotiti členitve z vidika pouka geografije (Gams, 2001, 2002, Lipovšek, 2002, Drozg in sodelavci, 2004, Vovk Korže, 2004, Polšak, 2009). Najpomembnejšega med njimi je pripravil Polšak, ki je ugotovil, da vse te členitve Slovenije, kot tudi prispevki, ki so jih skušali vrednotiti z vidika potreb pouka geografije, še niso pripeljali do (za vse) sprejemljive rešitve ali rezultata (2009, 34). V nadaljevanju se je lotil primerjave treh členitev, za katere ugotavlja, da so načelno bolj ali manj primerne tudi za šolsko rabo. Za šolsko geografijo pa je še posebej pomembna Polšakova analiza prakse uporabe členitve Slovenije v nekaterih šolskih učbenikih.

Karta: Nova naravnogeografska členitve Slovenije

Glavne dosedanje naravnogeografske členitve Slovenije z največjim vplivom na šolsko geografijo

Veliko število različnih členitev Slovenije in njihovih avtorjev v preteklosti nam pove, da je izvedba takega dela zelo zahtevno opravilo, ki zaradi izredne večplastnosti in zapletenosti problematike tako rekoč ne more prinesiti rezultata, ki bi pomenil konsenz za celotno geografsko stroko. V preteklih desetletjih je tako vsaka nova členitev vsaj v kakšnem elementu pomenila neke vrste nadgradnjo prejšnjih členitev ali vsaj njihovo izboljšavo, vendar pa je hkrati prinesla tudi kaj takega, kar znotraj omembe vrednega dela stroke ni bilo sprejeto z odobravanjem.

Ker v tem prispevku nimamo namena, da bi se podrobneje lotevali vseh omenjenih členitev in njihovega doprinosa, se bomo v nadaljevanju omejili na le osnovni prikaz tistih štirih, ki so se iz različnih razlogov najbolj uveljavile.

Prvo podrobnejšo členitev slovenskega ozemlja na pokrajine je izvedel A. Melik v štirih obsežnih regionalnogeografskih delih o Sloveniji, ki so izšla v obdobju 1954–60. Ta členitev ni tipična naravnogeografska in se ji pozna, da je nastajala postopoma, tako kot so izhajale znamenite Melikove knjige o Sloveniji. Ker je avtor opravljal pionirsko delo, je moral povsod tam, kjer za pokrajine ni našel uveljavljenih imen iz ljudske prakse, uvesti nova, umetna imena. Nekatera od njih so se pozneje uveljavila v praksi, druga ne. Pri svoji členitvi je Melik segel še prek meja slovenskega zamejstva. Zaradi nesistematičnosti njegove členitve je število pokrajin (enakega ranga) v njej težko primerljivo s tistim v poznejših členitvah. Ne glede na vse pomanjkljivosti je Melikovo delo služilo kot ogrodje vsem poznejšim naravnogeografskim členitvam.

Prvo celovito naravnogeografsko členitev je pripravil Melikov naslednik S. Ilešič (1958). Tudi on je z njo posegel čez meje republike Slovenije, vendar manj kot njegov predhodnik. Ravno tako je uvedel precej novih imen, ki pa se v veliki meri niso prijela. Med posameznimi makroregijami je zarisal kar nekaj prehodnih pokrajin, ki imajo značilnosti obeh sosednjih makroregij in jih zato težko uvrstimo le v eno od njiju. Kljub temu da Ilešičevo členitev odlikuje velika sistematičnost, se je uveljavila le za krajši čas, njegovi nasledniki pa so se v večji meri opirali na Melika.

V javnosti se je močno uveljavila členitev, ki jo je pripravil I. Gams (1983). Verjetno ima glavne zasluge za to dejstvo, da jo je objavil v srednješolskem učbeniku in so jo tako spoznale cele generacije dijakov. Kljub nekaterim kritikam se je ta členitev Slovenije obdržala v šolskih učbenikih skoraj tri desetletja, saj ni bilo dovolj pripravljenosti, da bi za šolsko rabo prevzeli kakšno drugo. Je pa res, da je avtorji osnovnošolskih učbenikov niso prevzemali dobresedno, ampak so jo do neke mere vsak po svoje prilagajali svojim zamislim. Gams je pri svoji členitvi delno še vedno segel izven ozemlja Republike Slovenije. Pri nekaterih pokrajinah, ki ležijo ob državni meji, je namreč v členitev vključil tudi njihove naravne »podaljške« prek meje, saj skupaj tvorijo zaokrožene celote. Podobno kot pri Ilešiču tudi Gamsova členitev vsebuje prehodne pokrajine, vendar jih avtor ni izločil kot nekaj čisto posebnega, ampak jih je razvrstil znotraj posameznih makroregij (Kladnik in Perko, 1998, 21–23).

Zelo pomemben korak naprej je pomenila členitev Slovenije, ki jo je pripravilo več sodelavcev GIAM, in sicer M. Gabrovec, D. Kladnik, M. Orožen Adamič, M. Pavšek in M. Topole. Členitev, ki je bila podrobno predstavljena v enem od najpomembnejših regionalnogeografskih del o Sloveniji doslej sploh, tj. v knjigi Slovenija – pokrajine in ljudje (1998), je v javnosti zdaj znana kar kot regionalizacija Geografskega inštituta Antona Melika. Avtorji so ustvarili najbolj dodelano členitev Slovenije, pri kateri so skrbno sledili načelom enostavnosti, razumljivosti, sistematičnosti in preglednosti. Odpravili so prehodne pokrajine, izvedli popolno hierarhijo med pokrajinami in zanje vpeljali sistematična imena z oznakami, ki opredeljujejo poglobitve značilnosti njihovega površja (gričevje, hribovje, gorovje itd.). Kot posebno pokrajino so prvič uvedli tudi Tržaški zaliv. Velika prednost te členitve je tudi vpetost v geografski informacijski sistem geografskega inštituta (Senegačnik, 2012, 223–224).

Čeprav je slovenska geografska znanost vsake toliko časa pripravila novo, izboljšano členitev Slovenije, pa šolska geografija nobene od njih

Nova naravnogeografska členitev: metodologija dela

ni vključila v učne načrte. Avtorji učbenikov so bili zato nekako prisiljeni vztrajati pri Gamsovi členitvi. Učitelji praktiki so bili zaradi neenotnih pogledov na členitev Slovenije znotraj geografske znanosti nezadovoljni, saj svojim učencem marsikje niso mogli zadovoljivo pojasniti, v kateri pokrajini sploh živijo, kako se ta pokrajina imenuje in kje so njene meje.

Zelo pomemben korak pri odpravljanju tovrstnega stanja so storili sodelavci oddelkov za geografijo na ljubljanski in mariborski univerzi, ki so pripravili knjižico Teorija in praksa regionalizacije Slovenije (Drozg, ur., 2004). V njej so trije od avtorjev objavili tudi novo naravnogeografsko členitev za potrebe pouka geografije v osnovni šoli (Žiberna, Natek in Ogrin, 2004). Tudi avtorji te členitve so meje med makroregijami načrtali nekoliko drugače od predhodnikov. Opredelili so tudi mezoregije (enote srednje ravni), vendar le v smislu naravnogeografskih pokrajinskih tipov, in s seznamom geografskih imen v preglednici okvirno določili njihov obseg. Niso pa dorekli »dokončnih« imen enot nižjega ranga, tj. pokrajin, in na karti načrtali mej med njimi.

Prvi poskus konkretnega poimenovanja pokrajin znotraj na novo načrtanih makroregij je storil J. Senegačnik v gimnazijskem učbeniku Slovenija 2 (2000), dokončno uskladitev imen pokrajin in načrtanje meja med njimi pa smo avtorji tega prispevka izvedli šele leta 2012. Nastala je nova naravnogeografska členitev na 47 pokrajin, ki jo predstavljamo v nadaljevanju.

Vsa imena in meje makroregij so ostale točno takšne, kot so jih že pred osmimi leti podali avtorji členitve Žiberna, Natek in Ogrin (2004). V nadgradnji te členitve smo meje pokrajin v veliki večini potegnili po mejah, ki so jih načrtali že avtorji regionalizacije GIAM (1998), le v dveh primerih (meja med Dobravami in Kranjsko-Sorškim poljem ter med Velenjsko kotlino in Pohorskim Podravjem) pa po mejah, ki jih je potegnil Gams (1983). Pri poimenovanju pokrajin smo se skušali čim bolj nasloniti na geografska imena, ki so jih Žiberna, Natek in Ogrin (2004) v okviru svoje členitve navedli v preglednici kot nekakšen opis obsega posameznih makroregij in pokrajinskih tipov, ne pa kot konkretne predloge imen za pokrajine. Ne glede na to smo skušali sedaj ta imena čim bolj uporabiti tudi kot imena za posamezne pokrajine. V veliko primerih se je to izšlo, ponekod pa smo iz različnih razlogov rajši izbrali tista imena pokrajin, ki so jih že prej predlagali Melik (1954-60), Ilešič (1958), Gams (1983), skupina avtorjev na GIAM (1998) ali Natek (2002). Le v zelo redkih primerih smo podali močno spremenjena oz. na novo sestavljena imena, pri čemer pa je bil vsaj del imena že uporabljen v kateri od prejšnjih členitev. Primer za to je npr. sestavljeno ime Srednja Soška dolina z Matajurskim hribovjem, pri čemer je Srednja Soška dolina že uveljavljeno ime, novost pa je le drugi del, to je Matajursko hribovje. Samo v enem primeru – gre za pokrajino Gričevja nad Krško kotlino – smo bili prisiljeni skonstruirati res povsem novo ime. Razlog za uvedbo tega imenskega konstrukta je preveliko število imen za vsa gričevja oz. sorodne pokrajinske tipe, ki sestavljajo to pokrajino. Sestavljeno ime za to pokrajino bi bilo za šolsko rabo enostavno predolgo, pokrajine pa nismo želeli deliti na večje število manjših pokrajin, ker bi se s tem preveč povečalo skupno število pokrajin v celotni členitvi. Naša členitev je po svojem osnovnem namenu šolska in ne znanstvena, zato števi-

lo pokrajin ne sme biti (pre)veliko. Skušali smo izbrati tista imena, ki bodo za šolajočo mladino čim bolj enostavna, predvsem pa smo si prizadevali izpustiti vse tiste preveč podrobne sestavne dele, ki so pri dosedanji gimnazijski praksi med dijaki zbudila največ odpora (npr. Senovsko podolje, Dolina Čabranke ipd.). Šolska regionalizacija mora biti umetnost možnega med zahtevami znanosti na eni ter zmožnostmi in zanimanji dijakov na drugi strani. S preveč podrobnostmi in s preveč izjemami uporabnike v šoli le odbijamo, kar ne sme biti naš namen.

Šolajočo mladino – večina živi na območjih koncentracije prebivalstva – praviloma najbolj zanima poimenovanje in tudi razmejitev pokrajine, v kateri živijo, bistveno manj pa poimenovanje ali razmejevanje slabo poseljenih in njim bolj oddaljenih delov Slovenije. Zato smo v primerih, ko se v imenu pokrajine skupaj omenjata dolina in hribovje, dali na prvo mesto dolino, saj je tam zgoščena večina prebivalstva in je ime doline pomembnejše od imena okoliškega hribovja. To sicer ni vedno v skladu z zahtevami naravne členitve ozemlja, ima pa zato večjo praktično vrednost za uporabnike v šoli in izven nje. Je pa takšnih primerov malo (npr. Srednja Soška dolina z Matajurskim hribovjem).

Pri imenu pokrajine smo se ponekod morali omejiti le na ime glavnega oz. najpomembnejšega dela pokrajine (npr. Vipavska dolina) brez navajanja manjših in manj pomembnih enot, ki sicer sodijo zraven (v tem primeru so to Goriško polje, Vrhe in Vipavska brda). Če pa je pomen posameznih delov pokrajine bolj uravnotežen, smo jih navedli (npr. Pivka z Vremščico). Pri takšnih sestavljenih imenih smo dali na prvo mesto bolj dominanten (večji, pomembnejši) del, manj pomembnega pa dodali »s predlogom z oz. s« (npr. Pivka z Vremščico ali pa Suha krajina z Dobropoljem). Pri precejšnjem številu »sestavljeneh« pokrajin pa smo posamezne dele navedli povsem enakovredno (npr. Cerkljansko, Škofjeloško in Polhograjsko hribovje), s čimer smo nakazali, da so vsi ti sestavni deli pokrajine enako pomembni.

**Nova
naravnogeografska
členitev: pregled
pokrajin z
inventarizacijo
pokrajinskih enot in
podenot**

Po tem ko smo Slovenijo razčlenili na 47 pokrajin in na karti potegniti meje med njimi, smo skušali delo nadgraditi še z neke vrste inventarizacijo, ki nam pokaže, katere enote (in podenote) spadajo v okvir posamezne pokrajine. Žiberna, Natek in Ogrin (2004) so pri svoji osnovni členitvi na makroregije znotraj vsake razlikovali dva naravnogeografska pokrajinska tipa (npr. visokogorja in alpske kraške planote ter alpske doline in kotline znotraj Alpskih pokrajin, predalpska hribovja ter predalpske doline in kotline znotraj Predalpskih pokrajin itd.). Pri naši inventarizaciji smo morali tako najprej ugotoviti, ali je posamezna pokrajina sestavljena iz enega ali iz dveh prej omenjenih pokrajinskih tipov, nato pa smo posamezne pokrajinske enote nižjega ranga razvrstili znotraj teh pokrajinskih tipov. Naš namen ni bil vzpostavitev strogo hierarhične razdelitve posameznih pokrajin na tolikšno število enot nižjega ranga, da bi bilo z njimi pokrito celotno ozemlje pokrajine, ampak smo v prvi vrsti ugotavljali imena tistih enot in podenot, ki so najbolj znane, ki jih tamkaj živeče prebivalstvo uporablja v praksi in ki jih je – vsaj do neke mere – že »posvojila« tudi strokovna geografska literatura. Imena nekaterih enot in podenot med ljudstvom ne živijo in so geografski konstrukti (npr. Voglajnsko gričevje), vendar jih je geografska literatura »posvojila« in danes brez njih enostav-

no ne moremo. Naš osnovni namen pri inventarizaciji tako ni bila neka nadaljnja, še podrobnejša členitev Slovenije, pri kateri bi morali za vsako ceno ugotavljati, odkrivati oz. konstruirati nove enote in podenote, ampak smo predvsem skušali spraviti obstoječe stanje oz. obstoječa dognanja v nek bolj jasen in sistematski okvir.

Vsako pokrajino smo tako skušali najprej razdeliti na več sestavnih delov oz. enot (če te obstajajo v ljudski rabi oz. so kolikor toliko uveljavljene v strokovni literaturi), potem pa smo skušali ugotoviti in poimenovati še bolj znane podenote. Nekaterih enot, uveljavljenih v ljudski rabi in v literaturi, se ne da kar tako razdeliti na več uveljavljenih podenot. Če pa obstajajo kakšne v ljudski rabi in v literaturi uveljavljene podenote, kot je npr. Trenta kot del Zgornje Soške doline, smo jih navedli pod posebno oznako »bolj znane podenote«. Na ta način smo lahko nekam uvrstili prav vse dovolj znane in uveljavljene podenote, ki jih po naši oceni nismo smeli izpustiti, ni pa nam bilo pri tem treba na silo členiti tudi okoliškega ozemlja, pri katerem se takšna členitev v praksi in literaturi ni uveljavila.

Kot eden glavnih problemov pri razvrščanju pokrajinskih enot v okvir posameznih pokrajinskih tipov so se izkazale tiste enote, ki po svojih geomorfoloških in fiziognomskih značilnostih (obliki, višini, genezi) nekako ne spadajo ne v en ne v drug pokrajinski tip in so zato znotraj makroregije nekakšen geomorfološki tujek oz. izjema. Marsikje jih zato lahko vidimo kot nekakšne »otočke« neke druge makroregije. Še v večji meri kot za enote velja to za podenote. Takšna je na primer izrazita dolina Iške (Iški vintgar) v makroregiji Dinarskokraških pokrajin, znotraj katere razlikujemo le dva pokrajinska tipa, in sicer dinarskokraške planote in hribovja ter dinarskokraška podolja in ravnike, nimamo pa pokrajinskega tipa dinarskokraških dolin. Pri makroregiji Predalpske pokrajine je takšen tujek npr. terciarno Tunjiško gričevje, saj znotraj te makroregije ne poznamo pokrajinskega tipa predalpskih gričevij, ampak le pokrajinska tipa predalpska hribovja ter predalpske doline in kotline. Podobne izjeme oz. tujke najdemo tudi znotraj Alpskih (npr. Črnjansko hribovje) in Obpanonskih pokrajin (npr. Orlica), le Obsredozemske pokrajine se zdijo v tem pogledu še najbolj brez »izjem«. Vse takšne izjeme oz. tujke smo označili s posebnim znakom * (zvezdico). Če te izjeme spadajo med pokrajinske enote, smo jih uvrstili v enega od dveh razpoložljivih pokrajinskih tipov, če pa spadajo med pokrajinske podenote, jih nismo razvrstili v noben pokrajinski tip, ampak smo jih navedli med bolj znanimi podenotami.

Pri inventarizaciji smo upoštevali še druge smernice. Kjer meja med dvema pokrajinama poteka po izraziti dolini (npr. meja med Julijskimi Alpami in Karavankami po Zgornjesavski dolini), smo to dolino prišteli samo k eni pokrajini, to je k tisti, h kateri spada večji oz. pomembnejši del doline. Pri tem smo se seveda naslonili na dosedanje členitve, še posebej na regionalizacijo GIAM. (Zgornjesavsko dolino smo v tem primeru prišteli h Karavankam.) Nikoli pa nismo sprejeli rešitve, da del neke doline (pogorja ipd.) pripada eni, del pa drugi pokrajini, četudi teče meja med pokrajinama po reki (domnevno) sredi doline. Kot pokrajinske enote in podenote smo navedli le glavne, pomembnejše ali bolj znane doline, manjših in manj pomembnih pa nismo navajali oz. izpostavljali. Kjer sta za dolino uveljavljeni dve imeni, npr. dolina Kokre in Kokrška dolina, smo zapisali tisto ime, ki je po naši presoji bolj izrazito uveljavljeno. Če pa sta približno

enako uveljavljeni dve imeni, smo zapisali obe in vmes dodali veznik »ali«. Pri gorskih in hribovskih pokrajinah smo namesto oznak skupina (npr. skupina Košute), masiv (npr. masiv Košute) ipd. povsod uporabili enoten termin »pogorje (npr. pogorje Košute).

Preglednica 1: Členitev Slovenije na 47 pokrajin in pomembnejše enote nižjega ranga

1. ALPSKE POKRAJINE

1.1 Julijske Alpe

- *Visokogorja in alpske kraške planote*: pogorje Triglava, pogorje Martuljka in Škrlaticice, pogorje Razorja in Prisanka, pogorje Jalovca in Bavškega Grintovca, pogorje Mangarta in Ponc, pogorje Krna, pogorje Kanina, pogorje Stola, Spodnje Bohinjske gore ali Peči; Jelovica, Pokljuka, Mežakla, Komna
- *Alpske doline in kotline*: dolina Tolminke, dolina Zadlaščice, Zgornja Soška dolina (nad Kobaridom), dolina Koritnice, dolina Radovne, dolina Save Bohinjke; Bohinj, Bovška kotlina
  - *bolj znane podenote*: dolina Triglavskih jezer, Trenta, Lepena, dolina Možnice, dolina Bavšice, Planica, dolini Velike in Male Pišnice, Vrata, Kot, Krma, Voje, Zgornja in Spodnja Bohinjska dolina

1.2 Kamniško-Savinjske Alpe

- *Visokogorja in alpske kraške planote*: Grintovci, pogorje Kravca, pogorje Storžiča, pogorje Mrzle gore, pogorje Rogatca, pogorje Krofičke, pogorje Raduhe, pogorje Smrekovca; Velika planina, Dleskovška planota
- *Alpske doline in kotline*: Zgornja Savinjska dolina ali Savinjska dolina nad Ljubnim, dolina Kamniške Bistrice, Kokrška dolina ali dolina Kokre
  - *bolj znane podenote*: Logarska dolina, Robanov kot, Matkov kot, Makekova kočna, Ravenska kočna, Podvolovjek

1.3 Zahodne Karavanke

- *Visokogorja in alpske kraške planote*: pogorje Kepe in Peči, pogorje Golice, pogorje Stola, pogorje Košute
- *Alpske doline in kotline*: Zgornjesavska dolina, dolina Tržiške Bistrice; Jezerska kotlinica
  - *bolj znane podenote*: dolina Završnice, Šentanska dolina ali dolina Mošenika

1.4 Vzhodne Karavanke

- *Visokogorja in alpske kraške planote*: pogorje Olševe, pogorje Pece, pogorje Uršlje gore, Črnjansko hribovje*
- *Alpske doline in kotline*: Zgornja Mežiška dolina (nad Mežico), Solčavsko
  - *bolj znane podenote*: dolina Koprivne, dolina Tople, dolina Bistre

2. PREDALPSKE POKRAJINE

2.1 Srednja Soška dolina z Matajurskim hribovjem

- *Predalpska hribovja*: Matajursko hribovje

- *Predalpske doline in kotline*: Srednja Soška dolina (od Kobarida do Mosta na Soči), Breginjski kot
  - *bolj znane podenote*: Kolovrat, Matajur, Nadiška dolina

2.2 Idrijsko hribovje

- *Predalpska hribovja*: Idrijsko hribovje
- *Predalpske doline in kotline*: dolini Idrije in Bele
  - *bolj znane podenote*: Vojskarska planota*, Šebreljska planota*, Šentviška planota*; dolina Trebuščice, dolina Kanomljice

2.3 Cerkljansko, Škofjeloško in Polhograjsko hribovje

- *Predalpska hribovja*: Cerkljansko hribovje, Škofjeloško hribovje, Rovtarsko hribovje, Polhograjsko hribovje
- *Predalpske doline in kotline*: Baška grapa, Poljanska dolina, Selška dolina, dolina Gradaščice; Žirovska kotlina
  - *bolj znane podenote*: dolina Horjulščice

2.4 Posavsko hribovje

- *Predalpska hribovja*: Posavsko hribovje
- *Predalpske doline in kotline*: Savska dolina (od Dola pri Ljubljani do Sevnice) z Litijsko kotlinico, Savinjska dolina (od Celja do Zidanega mosta), Tuhinjska dolina, Moravško-Trboveljsko podolje s Črnim revirjem*, Črni graben
  - *bolj znane podenote*: Čemšeniška planina, Mrzlica, Kum (Kumljansko), Lisca, Bohor, Rudnica, Kozjansko (hriboviti del); dolina Sopot

2.5 Savinjska dolina med Menino, Dobrovljami in Goltemi

- *Predalpska hribovja*: Golte*, Menina*, Dobrovlje*
- *Predalpske doline in kotline*: Savinjska dolina (od Ljubna do Letuša), Zadrecka dolina

2.6 Velenjska kotlina

- *Predalpska hribovja*: Šentviško hribovje
- *Predalpske doline in kotline*: Velenjska kotlina ali Šaleška dolina

2.7 Vitanjske Karavanke

- *Predalpska hribovja*: Vitanjske Karavanke ali Konjiško hribovje
- *Predalpske doline in kotline*: Vitanjsko podolje*
  - *bolj znane podenote*: Paški Kozjak, Stenica, Konjiška gora

2.8 Boško hribovje

- *Predalpska hribovja*: Boško hribovje
  - *bolj znane podenote*: Boč, Plešivec, Donačka gora, Macelj

2.9 Pohorsko Podravje

- *Predalpska hribovja*: Pohorje, Kozjak s Košenjakom, Strojna
- *Predalpske doline in kotline*: Mislinjska dolina s Slovenjgraško kotlino, Mežiška dolina (od Mežice do Dravograda),

Dravska dolina (od Libelič do Limbuša), Lovrenško-Ribniško podolje*

- *bolj znane podenote*: Kozjak, Košenjak, Zahodno Pohorje, Vzhodno Pohorje; Hotuljsko podolje*, Mučko-Radeljska kotlina, Ruška dolina

2.10 Dežela, Blejski kot in Dobrave

- *Predalpske doline in kotline*: Dežela in Blejski kot (Radovljiska kotlina), Dobrave*

2.11 Kranjsko-Sorško, Kamniškobistriško in Ljubljansko polje

- *Predalpska hribovja*: Šmarna gora z Grmado, Rašica
- *Predalpske doline in kotline*: Kranjsko polje, Sorško polje, Ljubljansko polje, Kamniškobistriško polje (Bistriška ravnina)
  - *bolj znane podenote*: Tunjiško gričevje*

2.12 Ljubljansko barje

- *Predalpske doline in kotline*: Ljubljansko barje ali Barje
  - *bolj znane podenote*: Barjanski osamelci, Iški vršaj

2.13 Celjska kotlina

- *Predalpska hribovja*: Ložniško gričevje*, Hudinjsko gričevje*
- *Predalpske doline in kotline*: Celjska kotlina ali Spodnja Savinjska dolina
  - *bolj znane podenote*: Gora Oljka; Dobrnsko podolje*

3. DINARSKOKRAŠKE POKRAJINE

3.1 Banjšice in Kambreško

- *Dinarskokraške planote in hribovja*: Banjšice ali Banjška planota, Čepovanski dol, Kambreško (Kambreško pogorje)
- *Dinarskokraška podolja in ravniki*: Spodnja Soška dolina*
  - *bolj znane podenote*: Grgarska kotlina, Korada, Sabotin; dolina Idrije*

3.2 Trnovski gozd, Nanos in Hrušica

- *Dinarskokraške planote in hribovja*: Trnovski gozd, Nanos, Hrušica
  - *bolj znane podenote*: Gora (Otliška Gora), Črnovrška planota (Črnovrško polje, Zadloško polje), Golaki

3.3 Javorniki in Snežnik

- *Dinarskokraške planote in hribovja*: Javorniki, Snežnik
  - *bolj znane podenote*: Volovja reber, Gomance, Leskova dolina, Mašun, Sviščaki

3.4 Pivka z Vremščico

- *Dinarskokraške planote in hribovja*: Vremščica
- *Dinarskokraška podolja in ravniki*: Pivka ali Pivško podolje
  - *bolj znane podenote*: Zgornja Pivka, Spodnja Pivka ali Postojnska kotlina; Slavinski ravniki

3.5 Notranjsko podolje

- *Dinarskokraška podolja in ravniki*: Notranjsko podolje, Logaški ravniki ali Ravniki

- *bolj znane podenote*: Babno polje, Loško polje, Križna gora, Cerknjsko polje, Rakovška uvala, Rakov Škocjan, Planinsko polje, Logaško polje, Hotedrško podolje (Hotenjski ravniki)

3.6 Krmsko hribovje

- *Dinarskokraške planote in hribovja*: Pokojiška planota, Menišija; Krmsko hribovje
- *Dinarskokraška podolja in ravniki*: dolina Borovniščiće*, dolina Iške ali Iški vintgar*, dolina Zale*, dolina Želimeljščiče*
  - *bolj znane podenote*: Rakitenska planota z Rakitenskim poljem; Pekel pri Borovnici*

3.7 Bloke

- *Dinarskokraške planote in hribovja*: Bloke ali Bloška planota, Vidovska planota; Slivnica
  - *bolj znane podenote*: Bloško polje, dolina Cerknjsčiče*

3.8 Ribniško-Kočevsko hribovje

- *Dinarskokraške planote in hribovja*: Kočevski rog; Velika gora, Stojna, Goteniška gora, Racna gora, Borovška gora, Poljanska gora, Kočevska Mala gora, Mala gora
- *Dinarskokraška podolja in ravniki*: Rajhenavsko ali Koprivniško podolje, dolina Bistrice*, Loški potok, Dragarska dolina, dolina Kolpe in Čabranke*, Kostelsko*, Kočevskoreški ravniki, Poljanska dolina
  - *bolj znane podenote*: Mirna gora; Goteniška dolina, Borovška dolina

3.9 Ribniško-Kočevsko podolje z Velikolaščansko pokrajino

- *Dinarskokraška podolja in ravniki*: Ribniško-Kočevsko podolje, Velikolaščanska pokrajina*
- *bolj znane podenote*: Kočevsko polje, Ribniško polje ali Ribniška dolina, Mišja dolina*

3.10 Gorjanci

- *Dinarskokraške planote in hribovja*: Gorjanci
  - *bolj znane podenote*: Prigorjanske gorice, Trdinov vrh

3.11 Dolenjsko podolje

- *Dinarskokraška podolja in ravniki*: Dolenjsko podolje, Turjaška pokrajina*
- *bolj znane podenote*: Grosupeljska kotlina, Muljavska dolina, Stiški kot, Šentviška kotlina, dolina zgornje Temenice, Mirnopedška dolina ali dolina spodnje Temenice, Radensko polje

3.12 Suha krajina z Dobropoljem

- *Dinarskokraške planote in hribovja*: Suha krajina
- *Dinarskokraška podolja in ravniki*: Dobropolje, dolina Krke*
  - *bolj znane podenote*: Zahodna Suha krajina, Vzhodna Suha krajina, Struge

3.13 Bela krajina

- *Dinarskokraška podolja in ravniki*: Bela krajina
  - *bolj znane podenote*: Veliko Bukovje, Črnomaljski ravniki, dolina Kolpe* (od Učakovcev do Božakova)

4. OBSREDOZEMSKESKE POKRAJINE**4.1 Goriška Brda**

- *Flišna gričevja, hribovja in doline*: Goriška Brda ali Brda
  - *bolj znane podenote*: Zgornja Brda, Spodnja Brda

4.2 Vipavska dolina z Goriškim poljem

- *Flišna gričevja, hribovja in doline*: Vipavska brda; Vrhe; Vipavska dolina, Goriško polje, dolina Branice
  - *bolj znane podenote*: Biljenski griči

4.3 Brkini in Dolina Reke

- *Flišna gričevja, hribovja in doline*: Brkini, dolina Reke, Košanska dolina
  - *bolj znane podenote*: Zahodni Brkini, Osrednji Brkini, Vzhodni Brkini, Jelšanska brda, Jelšansko podolje, Podgora, Ilirskobistriška kotlina, Vremska dolina

4.4 Koprška brda

- *Flišna gričevja, hribovja in doline*: Koprška brda (Šavrinsko gričevje, Koprsko gričevje), dolina Rižane, dolina Dragonje in Drnice, Osapska dolina
  - *bolj znane podenote*: Šmarsko-Mareziško gričevje, Bržanija, Pregarska planota, dolina Badaševice, Strunjanska dolina

4.5 Kras s Slavniškim hribovjem

- *Kraški ravniki, podolja in hribovja*: Kras, Podgorski kras; Podgrajsko ali Matarsko podolje; Slavniško hribovje, Čičarija (slovenski del)
  - *bolj znane podenote*: Komenski kras, Divaški kras, Senožška pokrajina, Kraški rob

4.6 Tržaški zaliv v okviru Republike Slovenije

- *bolj znane podenote*: Koprski zaliv, Izolski zaliv, Strunjanski zaliv, Portoroški zaliv, Piranski zaliv

5. OBPANONSKE POKRAJINE**5.1 Novomeška pokrajina**

- *Obpanonska gričevja*: Novomeška pokrajina*
  - *bolj znane podenote*: Topliški predel, Zaloška kotlina, Novomeška kotlina, Podgorje

5.2 Krško-Brežiško polje

- *Obpanonske ravnine*: Krško polje, Brežiško polje

- *bolj znane podenote*: Šentjernejsko polje, Zakrakovje, Krakovski gozd, Vrbina, Dobrava

5.3 Gričevja nad Krško kotlino

- *Obpanonska gričevja*: Raduljsko gričevje, Krško gričevje, Senovsko gričevje, Bizeljsko gričevje
  - *bolj znane podenote*: Mirnska dolina z Mirnsko-Mokronoško kotlino, Orlica*

5.4 Sotelsko in Voglajnsko gričevje

- *Obpanonska gričevja*: Srednjesotelsko gričevje ali Kozjansko (gričevnati del), Zgornjesotelsko gričevje, Voglajnsko gričevje
  - *bolj znane podenote*: dolina Voglajne, dolina Sotle, Šmarško podolje, Rogaško podolje

5.5 Haloze

- *Obpanonska gričevja*: Haloze
  - *bolj znane podenote*: Zahodne ali Gozdnate Haloze, Vzhodne ali Vinorodne Haloze

5.6 Dravinjske gorice

- *Obpanonska gričevja*: Dravinjske gorice, Savinsko, Podpohorske gorice
  - *bolj znane podenote*: dolina Dravinje

5.7 Dravsko, Ptujsko in Središko polje

- *Obpanonske ravnine*: Dravsko polje, Ptujsko polje, Središko polje
  - *bolj znane podenote*: Čreti, Izgonska pokrajina

5.8 Slovenske gorice

- *Obpanonska gričevja*: Slovenske gorice
  - *bolj znane podenote*: Radgonsko-Kapelske gorice, Osrednje Slovenske gorice, Ljutomersko-Ormoške gorice, Ptujске gorice, Svečinske, Mariborske gorice, Pesniška dolina, Ščavniška dolina

5.9 Pomurska ravnina

- *Obpanonske ravnine*: Apaško polje, Mursko polje, Ravensko, Dolinsko
  - *bolj znane podenote*: Zgornje Mursko polje, Spodnje Mursko polje

5.10 Goričko

- *Obpanonska gričevja*: Goričko
  - *bolj znane podenote*: Zahodno Goričko, Srednje Goričko, Severovzhodno Goričko, Jugovzhodno Goričko, dolina Ledave, dolina Velike Krke, dolina Kobiljanskega potoka

5.11 Lendavske gorice

- *Obpanonska gričevja*: Lendavske gorice
  - *bolj znane podenote*: Dolgovaške gorice, Čentibske gorice, Dolinske gorice, Pincovske gorice

Sklep V preteklih desetletjih so vidnejši slovenski geografi pripravili vrsto naravnogeografskih členitev Slovenije, vendar se je v praksi še vedno pokazalo, da je tako rekoč nemogoče pripraviti takšno členitev za šolsko rabo, ki bi ustrezala vsem znanstvenim in didaktičnim kriterijem ter bila obenem med uporabniki deležna najširšega konsenza. Nova členitev, ki so jo leta 2004 pripravili trije avtorji z dveh univerz, je za šolsko geografijo pomenila neke vrste prelomnico, saj je med šolskimi geografi obveljal dogovor, da se jo bo od tedaj enotno uporabljalo pri pouku geografije v osnovni šoli. Uporabljena je bila tudi v gimnazijskem učbeniku, pri čemer pa se je pojavila potreba po njeni nadgradnji z nadaljnjo členitvijo petih makroregij na pokrajine. Z novo členitvijo na pokrajine iz leta 2012 so bila poenotena imena pokrajin in začrtane meje med njimi. Podrobnejši pregled teh pokrajin z inventarizacijo pokrajinskih enot in podenot je pokazal, da se da te enote nižjega ranga znotraj vsake makroregije brez posebnih problemov razvrstiti v enega od dveh tamkajšnjih naravnogeografskih pokrajinskih tipov, pri čemer pa so bile pri precejšnjem številu pokrajin ugotovljene tudi pokrajinske enote in podenote, ki po svojih geomorfoloških in fiziognomskih značilnostih predstavljajo neke vrste izjeme oz. tujke.

Viri in literatura

1. Drozg, V. (ur.) 2004: Teorija in praksa regionalizacije Slovenije. Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor.
2. Gams, I. 1983: Geografske značilnosti Slovenije. Mladinska knjiga, Ljubljana.
3. Gams, I. 1984: Metodologija geografske razčlenitve ozemlja. Geografski vestnik, 56, str. 75–82.
4. Gams, I. 2001: Regionalizacije Slovenije in pouk. Geografija v šoli, 10, 1, str. 9–13.
5. Gams, I. 2002: Sporne makroregije v novem gimnazijskem učbeniku za Slovenijo. Geografija v šoli, 11, 2, str. 57–58.
6. Gams, I. 2008: Pokrajina, krajina in regija v luči geografskega terminološkega slovarja. Dela 28. Oddelek za geografijo FF v Ljubljani, Ljubljana.
7. Gams, I., Kladnik, D., Orožen Adamič, M. 1995: Naravnogeografske regije Slovenije. V: Krajevni leksikon Slovenije. DZS, Ljubljana. Geografski atlas Slovenije, Država v prostoru in času. DZS, Ljubljana, 1998.
8. Ilešič, S. 1958: Problemi geografske rajonizacije ob primeru Slovenije. Geografski vestnik, 29/20, str. 83–140.
9. Kladnik, D. 1996: Naravnogeografske členitve Slovenije. Geografski vestnik, 68, str. 123–157.
10. Kladnik, D., Perko, D. 1998: Zgodovina regionalizacij Slovenije. V: Orožen Adamič, M., Perko, D. (ur.) 1998: Slovenija. Pokrajine in ljudje. Mladinska knjiga, Ljubljana, str. 20–23.
11. Lipovšek, I. 2002: Sporne makroregije v novem gimnazijskem učbeniku za Slovenijo. Geografija v šoli, 11, 3, str. 64–66.
12. Melik, A. 1954: Slovenski alpski svet. Slovenska matica, Ljubljana.
13. Melik, A. 1957: Štajerska s Prekmurjem in Mežiško dolino. Slovenska matica, Ljubljana.
14. Melik, A. 1959: Posavska Slovenija. Slovenska matica, Ljubljana.
15. Melik, A. 1960: Slovensko Primorje. Slovenska matica, Ljubljana.
16. Natek, K. 1994: Pokrajinsko-ekološke enote Slovenije. V: Študija ranljivosti okolja in osnove za pripravo podzakonskega akta (gradivo). Inštitut za geografijo, Ljubljana.
17. Natek, K. 1998: O regionalizaciji Slovenije. Geografski vestnik, 70, str. 139–150.

18. Natek, K. 2002: Pokrajinskoekološka členitev Slovenije. V: Študija ranljivosti okolja, *Geographica Slovenica* 35/1-2, ZRC, Ljubljana, str. 23-37.
19. Orožen Adamič, M., Perko, D. (ur.) 1998: Slovenija. Pokrajine in ljudje. Mladinska knjiga, Ljubljana.
20. Orožen Adamič, M., Perko, D., Kladnik, D. (ur.) 1995: Krajevni leksikon Slovenije. DZS, Ljubljana.
21. Plut, D. 1999: Regionalizacija Slovenije po sonaravnih kriterijih. *Geografski vestnik*, 71, str. 9-25.
22. Polšak, A. 2009: Regionalizacije Slovenije v šolski praksi. *Geografija v šoli*, 18, 1, str. 33-46.
23. Senegačnik, J. 2010 a: Slovenija 2. Geografija za 4. letnik gimnazij. Modrijan, Ljubljana.
24. Senegačnik, J. 2010 b: Ob izidu učbenika Slovenija 2. Geografija v šoli 19, 3, str. 57-61.
25. Senegačnik, J. 2012 a: Geografija Slovenije. Učbenik za 9. razred osnovne šole. Modrijan, Ljubljana.
26. Senegačnik, J. 2012 b: Slovenija in njene pokrajine. Modrijan, Ljubljana.
27. Verdev, H. 2011: Raziskujem Slovenijo. Učbenik za geografijo v devetem razredu osnovne šole. Rokus Klett, Ljubljana.
28. Vovk Korže, A. 2004: O regionalizacijah Slovenije. *Geografija v šoli*, 13, 3, str. 34-38.
29. Žiberna, I., Natek, K., Ogrin, D. 2004: Naravnogeografska regionalizacija Slovenije pri pouku geografije v osnovni šoli. V: Teorija in praksa regionalizacije Slovenije, Pedagoška fakulteta, Maribor, str. 85-90.